

Motion

1983/84:363

Lars Werner m. fl.

Utveckling på industrimineralområdet

Svensk gruvnäring är traditionellt inriktad på järnmalmsbrytning och sulfidmalmsbrytning. Sulfidmalmsverksamheten har med undantag för vissa perioder gått bra. Bolidenbolaget som är dominerande inom detta område har inte minst under senare år gjort rejäla vinster.

Det är dock järnmalmsindustrin som är den mest personalintensiva. Det hela har nyligen aktualiserats i Kiruna i samband med de stora neddragningarna av personalstyrkan vid LKAB. Den nya koppargruvan Viscaria drog definitivt i gång sin verksamhet i slutet av 1982. Men trots att där jobbar drygt hundra personer innebär det ur sysselsättningssynpunkt inte mer än en droppe i havet.

Om nedskärningarna inom järnmalmsrörelsen fortsätter är risken uppenbar att en hel yrkeskategori med vad det innebär av yrkeskunnande och yrkesstolthet försvinner. Vi har i andra motioner visat att detta inte på något sätt är en ödesbestämd väg. Det går att bryta sig ur krisen.

I denna motion vill vi peka på en ännu icke utnyttjad gruvverksamhet i landet nämligen brytning och förädling av industrimineral. Vårt parti har i tidigare framstötter i riksdagen pekat på att det i landet finns stora möjligheter till utveckling inom detta område. Intresset för industrimineral aktualiserades på allvar i samband med mineralpolitiska utredningens arbete. Som ett delbetänkande presenterades då rapporten Industrimineral. Den utredningen visade på en rad viktiga fakta.

1. Inom landet förbrukas stora mängder industrimineral av vilket merparten importeras.

2. Inom landet finns ur ett internationellt perspektiv liten erfarenhet både vad gäller sökandet efter industrimineral och den mineraltekniska behandlingen.

3. Inom landets gränser finns förhållandevis rikligt med kända industrimineralförekomster trots den ringa prospekteringen.

Främst är förekomsterna lokaliserade till de gamla genuina malmdistrikten i Norrbotten och Bergslagen. Detta torde knappast vara något bevis för att det inte finns brytvärda industrimineralförekomster inom andra regioner. Exempelvis är det känt att det i Skåne finns stora mängder av kaolin.

I sambandet bör också påpekas en annan viktig källa för industrimineral nämligen avfallet från befintlig gruvbrytning. Det mest kända exemplet är Aitikgruvan utanför Gällivare. Bolidenbolaget, som äger gruvan, bedriver f. n. ett omfattande försök för utvinning av avfallets industrimineral, bl. a.

glimmer och baryt. Även avfallshögar från nedlagda gruvor bör i detta sammanhang vara intressanta att studera.

Det står helt klart att industrimineralområdet kan utgöra basen för en ny gruvverksamhet. Möjligheterna till brytning och förädling, med vad det innebär i sysselsättning, är helt uppenbara. När det gäller förädlingssteg finns inom detta område paralleller med vad som exempelvis gäller inom järnmalmshanteringen. Järnmalm förädlas genom reduktion till järn och stål. På samma sätt är det möjligt att göra med exempelvis kvarts, ett industrimaterial som dominerar avfallet från blygruvan i Laisvall. Genom reduktion av kvartsen kan kiselmetall erhållas, användbart inom en rad olika områden, exempelvis som tillsats i aluminium.

På ett näst intill oexploaterat område anser vi det möjligt att på ett för samhället utmärkt sätt starta verksamhet. Detta är endast möjligt genom en statlig planering. Genom den kompetens som finns inom berörda departement, högskolor, Sveriges geologiska undersökning, statliga gruvföretag osv. anser vi att det genom en offensiv planering skulle vara möjligt att på ett effektivt sätt utveckla denna gren av gruvindustrin. Viktiga moment i en sådan planering bör vara följande.

1. Inrättande av en avdelning inom SGU, som enbart skall arbeta med industrimineral.
2. En detaljerad långsiktig prospekteringsplan för industrimineral.
3. Mineraltekniska forskningsarbeten för utveckling av lämpliga processer.
4. Metallurgiska forskningsarbeten för utveckling av lämpliga processer.
5. Marknadsundersökningar.

För flera av dessa punkter finns inom landet en högt utvecklad kompetens.

Vad beträffar långt gångna projekt inom industrimineralområdet, främst Aitikprojektet, bör regeringen ta initiativ, så att de industrimineral som är tänkta att tas fram ur avfallet förädlas vidare inom landet. Vi vill i det sammanhanget peka på möjligheten att ur glimmer laka fram kalium användbar för framställning av handelsgödsel och aluminiumklorid lämplig för framställning av aluminium.

Med hänvisning till det anförda föreslås
att riksdagen hos regeringen hemställer om en plan för brytning och
förädling av industrimineral i enlighet med vad som anføres i
motionen.

Stockholm den 12 januari 1984

LARS WERNER (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

BJÖRN SAMUELSON (vpk)

JOHN ANDERSSON (vpk)

HANS PETERSSON (vpk)

i Hallstahammar

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

PAUL LESTANDER (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)